GuyAI
מבית GOOL בגרויות

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: קיץ תשפ"ד, 2024
מספר השאלון: 34281
שם התלמיד/ה: _____

אזרחות

שאלון 34281

הוראות לנבחן

שימו לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

הוראות

א. משך הבחינה: שלוש שעות.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים ובהם 22 שאלות.
יש לענות סך הכול על שבע שאלות לבחירתכם.
(לכל שאלה – 14⅓ נקודות)

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.
השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.
בהצלחה!

בהצלחה!

נכתב ונבדק על ידי צוותי GOOL בגרויות ו-GuyAI · www.guyai.co.il

השאלות

פרק ראשון – שאלות 1–4

ענו סך הכול על שבע שאלות לבחירתכם (לכל שאלה – 14⅓ נקודות).
שימו לב: בפרק זה שאלות 1–2 נוגעות לקטע I, ושאלות 3–4 נוגעות לקטע II.

1. מצלמות בגני ילדים – סוג הזכויות

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: מצלמות בגני ילדים)

ציינו והציגו את סוג הזכויות שבא לידי ביטוי בהתנגדותן של גננות ומטפלות להצעה להציב מצלמות בגני ילדים.

הסבירו כיצד סוג הזכויות הזה בא לידי ביטוי בקטע.

(14⅓ נקודות)

2. מצלמות בגני ילדים – העיקרון הדמוקרטי

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: מצלמות בגני ילדים)

ציינו והציגו את העיקרון הדמוקרטי שעליו מתבסס הסעיף של הצעת החוק שמוזכר בקטע.

הסבירו כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

(14⅓ נקודות)

3. קיצוץ בתקציבי הספריות – תפקיד הממשלה

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: קיצוץ בתקציבי הספריות הציבוריות)

ציינו והציגו אחד מתפקידי הממשלה שבא לידי ביטוי בהצעה לקצץ את תקציבי הספריות הציבוריות.

הסבירו כיצד תפקיד זה בא לידי ביטוי בקטע.

(14⅓ נקודות)

4. קיצוץ בתקציבי הספריות – מנגנון הפיקוח והביקורת

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: קיצוץ בתקציבי הספריות הציבוריות)

ציינו והציגו את סוג מנגנון הפיקוח והביקורת שבא לידי ביטוי בתגובת אנשי התרבות והתושבים.

הסבירו כיצד סוג מנגנון זה בא לידי ביטוי בקטע.

(14⅓ נקודות)

פרק שני – שאלות 5–9

ענו סך הכול על שבע שאלות לבחירתכם (לכל שאלה – 14⅓ נקודות).
שימו לב: בשאלות 5–9 יש לכתוב לפחות שניים–שלושה משפטים בכל תשובה.

---

5. מעמד המיעוטים על פי הכרזת העצמאות
(14⅓ נקודות)

הציגו שני ביטויים למעמד המיעוטים במדינת ישראל על פי הכרזת העצמאות.

(14⅓ נקודות)

6. חוק יסודות המשפט / חוק שעות עבודה ומנוחה
(14⅓ נקודות)

הציגו אחד משני החוקים האלה:

– חוק יסודות המשפט

– חוק שעות עבודה ומנוחה

(14⅓ נקודות)

7. קואליציה ואופוזיציה
(14⅓ נקודות)

הציגו את המושגים האלה:

– קואליציה

– אופוזיציה

8. אי־תלות הרשות השופטת
(14⅓ נקודות)

הציגו שני כללים המבטיחים את אי־תלותה של הרשות השופטת.

(14⅓ נקודות)

9. עבריינות פלילית רגילה ועבריינות שלטונית ציבורית
(14⅓ נקודות)

הציגו שני הבדלים בין עבריינות פלילית רגילה ובין עבריינות שלטונית ציבורית.

(14⅓ נקודות)

פרק שני – שאלות אשכול (10–14)

ענו סך הכול על שבע שאלות לבחירתכם (לכל שאלה – 14⅓ נקודות).

---

10. אשכול העולם היהודי
(14⅓ נקודות)

אשכול העולם היהודי

- הציגו את המחלוקת בישראל בנוגע לשילוב חקיקה דתית בחוקי המדינה.
- הציגו את הזכות לחירות.
- הסבירו כיצד הזכות לחירות באה לידי ביטוי במחלוקת שהצגתם.

11. אשכול תקשורת ופוליטיקה

(14⅓ נקודות)

אשכול תקשורת ופוליטיקה

- הציגו את המושג הזכות לחופש המידע.
- הציגו את המושג תרבות פוליטית־דמוקרטית.
- הסבירו כיצד חופש המידע תורם לחיזוקה של התרבות הפוליטית־דמוקרטית.

12. אשכול בחירות ומפלגות

(14⅓ נקודות)

אשכול בחירות ומפלגות

- הציגו את שיטת הממשל הנשיאותי.
- הציגו את עקרון הפרדת הרשויות.
- הסבירו כיצד עקרון הפרדת הרשויות מתממש בשיטת הממשל הנשיאותי.

13. אשכול רשויות מקומיות

(14⅓ נקודות)

אשכול רשויות מקומיות

- הציגו את המושג ועדה קרואה.
- הציגו את המושג זכויות פוליטיות/אזרחיות.
- הסבירו כיצד זכויות פוליטיות נפגעות בעקבות מינויה של ועדה קרואה.

14. אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על הרשויות

(14⅓ נקודות)

אשכול מעורבות אזרחית ופיקוח על הרשויות

- הציגו את המושג מבקר המדינה.
- הציגו את העיקרון הדמוקרטי הגבלת השלטון.
- הסבירו כיצד תפקיד מבקר המדינה מממש את עקרון הגבלת השלטון.

פרק שלישי – שאלות 15–17

ענו סך הכול על שבע שאלות לבחירתכם (לכל שאלה – 14⅓ נקודות).
שימו לב: בשאלות 15–17 בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת המושג) – ענו על פי מה שלמדתם ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה – ענו על פי הקטע.
שאלות 15–17 נוגעות לקטע שבעמוד הקודם.
שימו לב: בשאלות 15–17 בחלק הראשון של כל שאלה (הצגת מושג) ענו על פי מה שלמדתם, ולא על פי הקטע.
בחלק השני של השאלה ענו על פי הקטע.

15. לאומיות אתנית־תרבותית

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: האם ישראל עדיין מקלט בטוח ליהודים?)

הציגו את סוג הלאומיות: לאומיות אתנית־תרבותית.

הסבירו כיצד סוג לאומיות זה בא לידי ביטוי בקטע.

(14⅓ נקודות)

16. יחסי מדינת ישראל ויהודי התפוצות

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: האם ישראל עדיין מקלט בטוח ליהודים?)

הציגו ביטוי אחד למחויבות/אחריות של מדינת ישראל כלפי יהודי התפוצות, וביטוי אחד ליחס של יהודי התפוצות כלפי מדינת ישראל.

הסבירו כיצד אחד מן הביטויים האלה בא לידי ביטוי בקטע.

(14⅓ נקודות)

17. עקרון ההסכמיות

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: האם ישראל עדיין מקלט בטוח ליהודים?)

הציגו את העיקרון הדמוקרטי: הסכמיות.

הסבירו כיצד עיקרון זה בא לידי ביטוי בקטע.

(14⅓ נקודות)

פרק רביעי – שאלות 18–20

ענו סך הכול על שבע שאלות לבחירתכם (לכל שאלה – 14⅓ נקודות).

18. התוכנית הכלכלית של הנשיא

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: התוכנית הכלכלית של הנשיא)

- ציינו והציגו את הגישה הכלכלית־חברתית שבאה לידי ביטוי בתוכנית הכלכלית של הנשיא.
  הסבירו כיצד גישה זו באה לידי ביטוי בקטע.
  (14⅓ נקודות)

19. קלפיות לחיילים בבחירות המקומיות

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: קלפיות לחיילים בבחירות המקומיות)

- ציינו והציגו את התנאי לקיום בחירות דמוקרטיות שהתממש בהצבת הקלפיות ברחבי חבל עזה ובגבול הצפון.
  הסבירו כיצד תנאי זה בא לידי ביטוי בקטע.
  (14⅓ נקודות)

20. קבלה ללימודי רפואה

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: קבלה ללימודי רפואה)

- ציינו והציגו את סוג המדיניות (הבחנה או העדפה מתקנת) שבא לידי ביטוי בתוכנית של האוניברסיטה.
  הסבירו כיצד סוג מדיניות זה בא לידי ביטוי בקטע.
  (14⅓ נקודות)

פרק רביעי – שאלות 21–22

ענו סך הכול על שבע שאלות לבחירתכם (לכל שאלה – 14⅓ נקודות).

---

21. חמץ בבסיסי צה"ל בפסח

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: חמץ בבסיסי צה"ל בפסח)

הביעו את עמדתכם בעניין זה. הציגו שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתכם ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת.

א. טענה – הציגו את עמדתכם באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתכם – הציגו נימוק לעמדתכם, המבוסס על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הציגו נימוק לעמדה המנוגדת, המבוסס על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

22. הרחקה מן היישוב

(14⅓ נקודות)
(ראו בנספח: הרחקה מן היישוב)

הביעו את עמדתכם בעניין זה. הציגו שני נימוקים המתבססים על מושגים מתחום האזרחות – נימוק אחד לעמדתכם ונימוק אחד (אחר) לעמדה המנוגדת.

א. טענה – הציגו את עמדתכם באופן ברור.

ב. הנמקת עמדתכם – הציגו נימוק לעמדתכם, המבוסס על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

ג. הנמקת העמדה המנוגדת – הציגו נימוק לעמדה המנוגדת, המבוסס על מושגים ועל ידע מלימודי האזרחות.

נספח – הקטעים

מצלמות בגני ילדים

בשנים האחרונות אנו עדים להתגברות של תופעה מדאיגה בגני ילדים – אנשי צוות שמתעללים בילדים בגן. כדי להתמודד עם התופעה, הוצע להציב מצלמות בגני ילדים ובאמצעותן יוכלו ההורים לעקוב אחר הנעשה שם. ההצעה להציב מצלמות בגנים עוררה התנגדות של מטפלות וגננות בטענה כי הן לא יוכלו להתנהג בחופשיות כאשר יש מצלמות המתעדות אותן בגן בכל רגע.

למרות ההתנגדות של המטפלות והגננות, עברה בכנסת הצעת חוק בקריאה טרומית, ולפיה יהיה מותר להציב מצלמות בגנים שבהם ילדים בני שלוש עד שש. על פי אחד מסעיפי הצעת החוק, נקבע כי כדי להתקין מצלמות בגן מסוים, תידרש תמיכה של לפחות 70% מן ההורים של ילדי אותו הגן, אך יש לעדכן כל עובד חדש שהגן מצולם ושההורים יכולים לצפות בכל הנעשה בו.

קיצוץ בתקציבי הספריות הציבוריות

בעקבות התארכות המלחמה והעלויות הכספיות הגבוהות שלה הציעה הממשלה תוכנית לקיצוץ תקציבי משרדי הממשלה השונים והרשויות המקומיות כדי להפנות כסף למימון עלויות המלחמה. במסגרת התוכנית הוצע לקצץ כשלושים אחוזים מתקציבי הספריות הציבוריות.

בתגובה על כך אנשי תרבות ותושבים ברשויות המקומיות שלחו מכתבים לגורמים שונים בממשלה, ובהם טענו שתוכנית זו תפגע קשות בילדים ובמבוגרים הנעזרים בשירותים השונים של הספריות הציבוריות.

האם ישראל עדיין מקלט בטוח ליהודים?

בראשית דרכה של הציונות היו שתי גישות עיקריות בנוגע למטרה שלה.
על פי הגישה האחת, מטרת הציונות הייתה להקים את מדינת ישראל ולייסד בה בית לאומי לעם ישראל. כלומר ישראל תהיה מדינת הלאום של העם היהודי. היא המולדת שעליה חלמו יהודים מדורי דורות, ובה הם קיוו להחיות את שפת התנ"ך ולחדש את סמלי העם העתיקים הלקוחים מן המורשת.
על פי הגישה האחרת, מטרת הציונות הייתה שישראל תהיה מקלט ליהודים. במשך השנים עודדה מדינת ישראל את יהודי התפוצות לעלות לארץ לא רק כדי לחזק את עצמה, ולא רק בהנחה שכאן יהודים מממשים את זהותם אלא גם מתוך תפיסה שרק כאן חיי היהודים בטוחים. אולי הדוגמאות המוכרות ביותר הן מבצע "שלח את עמי", מבצע ארוך שאִפשר למאות אלפי יהודים מברית המועצות לחצות את מסך הברזל, ו"מבצע אחים" לחילוץ יהודי אתיופיה שהיו בסכנה.
ואז בבוקר מר, התפיסה הזאת השתנתה. כבר ראינו בעבר מלחמות ופיגועים, אבל אין צורך להסביר במה אירועי הזוועה של 7 באוקטובר שונים מהם, וכיצד הם משקפים את הטענה שלפיה בימינו בטוח יותר להיות יהודי בחוץ לארץ, אולם במקביל אנו עדים להתפרצויות אנטישמיות בעולם. עבור יהודים בתפוצות מדובר ברעידת אדמה משולשת: ראשית פגיעה בתחושת הביטחון במדינות שבהן הם גרים, שנית ערעור המוסכמה של עוצמת ישראל, ושלישית פגיעה במעמד של ישראל כמקלט אפשרי. השאלה המתבקשת היא האם נוכל לומר בכנות ליהודי התפוצות שדואגים לעתידם ולעתיד ילדיהם, שמקומם איתנו?
נקווה שהכשל היה נקודתי ושישראל היא עדיין המקום הבטוח ליהודי העולם, אך לדעתי שיקום מעמדנו כמקלט בטוח לא יתרחש מייד. ולכן עד אז יש משקל רב יותר להיותה של מדינת ישראל בית לאומי. מכאן עולה השאלה, באיזו מידה עלינו להתחשב בדעות של יהודי העולם בבואנו לקבל החלטות, בעודנו מצפים להתגייסות שלהם בתרומות כספיות, בהסברה במקומות מגוריהם ובדרכים אחרות.
אירועי הזמן האחרון הבהירו שיש בינינו שותפות גורל. בשנים האחרונות הפערים בין ישראל והתפוצות הלכו והתרחבו, עד שב־7 באוקטובר התברר שהמשותף רב על המפריד. מאחר שישראל היא מדינה מפותחת ובה רוב יהודי, ואילו יהודי התפוצות הם מיעוט מפוזר בארצות רבות, החובה הראשונית להושיט יד בעת צרה מוטלת עלינו.
אשתמש במונח מתחום אחר, ואציע שנתייחס ליהודי התפוצות כאל שותפים בקואליציה. כפי שמפלגות המבקשות להקים קואליציה ולשמר אותה מוכנות להתפשר על סוגיות שבנוגע להן יש דעות שונות, כך עלינו לפעול למען שימור הברית החשובה של ישראל ויהודי העולם.
דומני שבעת הזאת, ולפחות עד שנשוב להיות מקלט בטוח, מוטל עלינו להקדיש תשומת לב לאותו פן בחזון הציוני שראה את העיקר בהקמת בית לאומי לעם היהודי. כדי לשמר את השותפות, עלינו לקדם בלב שלם ובנפש חפצה פתרונות למחלוקות. כך נפעל למנוע ניכור והדרה, ונוכל לשתף פעולה עם אחינו בהתמודדות עם העתיד הבלתי נודע, שלנו ושלהם.
(מעובד על פי: ט' הרצל, האם ישראל עדיין מקלט בטוח ליהודים? YNET , 08/12/2023)

התוכנית הכלכלית של הנשיא

באחת המדינות בדרום אמריקה שהתרחש בה משבר כלכלי, הכריז נשיא המדינה על תוכניתו הכלכלית. על פי התוכנית, הממשלה תקצץ בהוצאות ציבוריות. למשל יופחת המימון הממשלתי של התחבורה הציבורית, יוקפאו קצבאות הבטחת הכנסה, וחלק מן החברות הממשלתיות יוצעו למכירה בשוק הפרטי. לדבריו, זו הדרך הטובה ביותר להתמודד עם המשבר הכלכלי במדינה.

קלפיות לחיילים בבחירות המקומיות

הבחירות האחרונות לרשויות המקומיות התקיימו בזמן מלחמת "חרבות ברזל". חיילים רבים שלחמו בעזה ובצפון הארץ לא יכלו להצביע במקום מגוריהם, ולכן הוצבו קלפיות ברחבי חבל עזה ובגבול הצפון כדי לאפשר להם להצביע בבחירות.

קבלה ללימודי רפואה

אחת האוניברסיטאות בישראל גיבשה תוכנית, ולפיה מתוך כל המועמדים שיתקבלו ללימודי רפואה באוניברסיטה זו, עשרה אחוזים לפחות יהיו ממוצא אתיופי או מיישובים בפריפריה. עד כה שיעורם של סטודנטים מאוכלוסיות אלה בפקולטה לרפואה היה קטן באופן ניכר לעומת שיעורן של אוכלוסיות אלה בחברה. מטרת התוכנית היא להגדיל לתקופה מסוימת את השיעור של סטודנטים אלה בפקולטה לרפואה.

חמץ בבסיסי צה"ל בפסח

בצה"ל משרתים חיילים וחיילות ממגזרים שונים ומדתות שונות בחברה הישראלית. במשך שנים נאסר בפקודה על כל החיילים והחיילות להכניס לבסיסי צה"ל מאכלי חמץ בחג הפסח כדי לשמור על הכשרות בבסיסים במהלך החג.
בעת האחרונה הוגשה לבג"ץ עתירה הדורשת לאפשר לחיילות ולחיילים המעוניינים בכך להכניס לבסיסים מאכלי חמץ בפסח.
יש התומכים בדרישה זו, ויש המתנגדים לה.

הרחקה מן היישוב

בעת האחרונה הועלתה בכנסת הצעת חוק, ולפיה תהיה למפקד משטרה בכל יישוב סמכות להרחיק מן היישוב, לפרק זמן של עד תשעים יום, אדם שנעצר בגין עבירות רכוש ואיומים, ושוחרר בערבות.
יש התומכים בהצעה זו, ויש המתנגדים לה.

כל הבגרויות באזרחות עם פתרונות מלאים: www.guyai.co.il/bagrut/civics